

Motion till riksdagen 2016/17:3143

av **Ewa Thalén Finné m.fl. (M)**

Familjerätt och familjelagstiftning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utbildning av gode män och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpt tillsyn av gode män och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om offentligt register och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nationellt blankettsystem och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om it-system för enhetlig redovisning för gode män och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om betänketid vid skilsmässa och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om regler gällande de barn som föds via surrogatarrangemang utomlands och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta fram förslag som möjliggör surrogatmoderskap i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta bort kravet på genetisk koppling i samband med assisterad befruktning utanför kroppen och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tiden för frysförvaring av befruktade ägg bör förlängas från fem år till tio år och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av utökad information samt opinionsbildning och annat förebyggande arbete mot att unga blir gifta mot sin vilja, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tvångsäktenskap och barnäktenskap och tillkännager detta för regeringen.

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en mer restriktiv lagstiftning vad gäller erkännande av äktenskap så att månggifte inte tillåts i landet och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om adoption och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Moderaternas familjepolitik syftar till att Sverige ska vara ett av världens bästa länder för familjen, oavsett hur den ser ut. Vi ska ta väl hand om våra barn, och människor som längtar efter barn ska välkomnas av samhället som föräldrar. Oavsett sexuell läggning ska man ha samma juridiska förutsättningar att skaffa barn och ingå äktenskap.

Moderaternas familjepolitik har också barnens intressen i centrum och ska främja ett fungerande socialt skydd för alla barn när familjen inte finns eller inte kan ge skydd. Ett fungerande skydd och stöd behövs även för vuxna när de av olika skäl inte förmår ta hand om sig själva. Därför menar Moderaterna att systemet med överförmyndare och gode män måste fungera mycket bättre än idag.

Familjepolitiken måste därtill värna värderingar kring individens okränkbara rättigheter och jämställdhet. Det innebär att vi inte accepterar månggifte, barnäktenskap och tvångs gifte och att vi motarbetar dessa företeelser.

Gode män och överförmyndare

Det svenska välfärdssamhället måste fungera för alla. Barn eller människor som är sjuka eller handikappade måste kunna få nödvändigt skydd och stöd. Gode män och förvaltare fyller därför en viktig funktion som ställföreträdare för den enskilde i dessa situationer. Därför är det positivt att så många människor gör fantastiska insatser som gode män, ofta med ideella förtecken, och därmed bidrar till ökad trygghet för många människor som behöver stöd. Dessvärre finns allvarliga brister i systemet som behöver åtgärdas, eftersom bristerna också gör att enskilda människor far illa. Såväl kvalitetsbrister som missbruk finns.

Moderaternas föreslår åtgärder för att säkerställa att personer som utses till ställföreträdare är kompetenta och lämpliga för uppdraget och att de får det stöd som krävs för en god insats. Vi anser vidare att det är angeläget att den enskilde ges ett betydande inflytande över vem som utses till ställföreträdare för honom eller henne, att tillsynen fungerar tillfredsställande och att rätt administrativa förutsättningar råder.

För den som har behov av en god man eller förvaltare är det viktigt att ställföreträdaren har den kunskap som krävs för uppdraget. Av föräldrabalken och lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn följer att den som utses till god man och förvaltare ska vara lämplig. I detta ligger att den person som utses ska ha förutsättningar att utföra de uppgifter som följer med uppdraget. Det är välkommet att vi under senare år har sett förbättringar när det gäller utbildning för gode män och förvaltare. Det ser dock olika ut beroende på ort, och en del kommuner tillhandahåller omfattande utbildning medan andra inte har en lika utvecklad utbildningsverksamhet.

Här finns utrymme att lära av de kommuner som erbjuder en gedigen och kompetenshög utbildning. Moderaterna anser att det är mycket angeläget att gode

män får rätt utbildning för att kunna ge ett gott stöd. Genom ett mer effektivt utbildningsarbete menar vi att det dessutom kan bli fler som vill bli gode män i ett läge där bristen på gode män är mycket allvarlig, eftersom dessa kan få större säkerhet i sina uppdrag.

Det är idag överförmyndarens uppdrag att övervaka att ställföreträdarna sköter sina uppgifter enligt regelverk. Länsstyrelserna svarar för den statliga tillsynen av de kommunala överförmyndarna. Länsstyrelsernas tillsyn över överförmyndarna har tidigare koncentrerats från 21 till 7 länsstyrelser. Det är positivt, men Moderaterna anser att behovet av en mer central tillsyn på sikt är stort mot bakgrund av växande problem som uppmärksammats ute i landet. Likaså bör administrativa arrangemang vara centraliserade.

Överförmyndaren kan idag kontrollera såväl belastningsregistret som Kronofogdemyndighetens register inför att någon förordnas till god man eller förvaltare. Detta bör alltid göras. Därtill finns ett stort behov av att inrätta ett centralt elektroniskt ställföreträdarregister. Detta för att det enkelt ska gå att kontrollera om någon har rätt att företräda en enskild.

Moderaterna anser att systemet med gode män bör förbättras framförallt genom följande åtgärder:

- att utbildningen för gode män förbättras
- att tillsynen av gode män skärps
- att det införs ett offentligt register för gode män
- att det införs ett nationellt blankettsystem för gode män
- att det införs it-system för enhetlig redovisning av gode män.

Ofrivillig barnlöshet

Ofrivillig barnlöshet är en viktig och angelägen fråga. Längtan efter att få barn och bilda familj är ofta en stark önskan. Sorgen när förhoppningen om att få barn grusas berör på djupet. Att utöka möjligheterna för fler att bilda familj och underlätta olika vägar till föräldraskap är därför viktigt.

Alliansregeringen tillsatte 2013 en särskild utredare med uppdrag att analysera och överväga olika sätt att utöka möjligheterna för ofrivilligt barnlösa att bli föräldrar. Utredningen har lagt fram delbetänkandet Assisterad befruktning som lämnade förslag som innebar att riksdagen i bred majoritet kunde fatta beslut om att ensamstående kvinnor ska ha rätt till assisterad befruktning. Utredningen har även lagt fram slutbetänkandet Olika vägar till föräldraskap som behandlat frågan om bland annat surrogatmoderskap.

I och med den tekniska utvecklingens framsteg finns i dag nya möjligheter för ofrivilligt barnlösa att bli föräldrar. Det hör till det moderna samhällets utveckling att nya erfarenheter, medicinsk utveckling och fakta ständigt läggs till den samlade kunskapen samt att värderingar förändras över tid. Principiella ställningstaganden och etiska överväganden bör alltid baseras på fakta och grundläggande värderingar.

Bättre trygghet för barn som tillkommit genom surrogatmoderskap

Alla familjer ska kunna vara trygga i Sverige oavsett hur de har bildats. Det finns redan i dag många barn runt om i landet som är födda genom surrogatmoderskap utomlands. Dagens lagstiftning är inte anpassad för de omständigheter som surrogatmoderskap

utomlands medför, och familjerna möts av en lång rad svårigheter gällande till exempel rättsliga oklarheter kring vårdnadshavare, rätt till föräldrapenning samt vad som gäller vid sjukdom eller olycksfall. Familjerna riskerar att hamna i utdragna och oklara processer som innebär oro och otrygghet.

De möjligheter som redan finns i andra länder att bilda familj genom surrogatmoderskap innebär att fler barn i Sverige i framtiden kommer att vara födda på detta sätt. Lagstiftningen bör ändras i takt med samhällsutvecklingen och anpassas efter den verklighet som människor lever i. Barnen finns här redan idag. De bor med sina familjer och växer upp tillsammans med sina vänner. De går i förskolan eller skolan och deltar i olika fritidsaktiviteter.

Under åren 2007 till 2012 handlade 29 kommuner i Sverige ungefär 100 ärenden med barn som tillkommit via surrogatarrangemang utomlands. Denna takt har därefter troligen ökat ytterligare de senaste åren. Migrationsverket har mottagit ungefär ett nytt ärende per vecka avseende svenskt medborgarskap gällande barn som tillkommit via surrogatmoderskap i andra länder.

I betänkandet Olika vägar till föräldraskap uttrycks det bland annat att Sverige inte kan anses ha något ansvar för barn som tillkommit utomlands om de inte är svenska medborgare. Vi delar inte den uppfattningen. Barn som tillkommer via surrogatarrangemang utomlands ska ha rätt till samma trygghet och rättssäkerhet som andra barn. Det ställer tydliga krav på ansvarstagande.

I sitt remissvar på utredningen gör Statens medicinsk-etiska råd en annan analys jämfört med utredningen och drar andra slutsatser. De menar att barn som tillkommit utomlands genom surrogatmoderskap har gjort det för att svenska medborgare och andra personer med hemvist i Sverige försökt finna alternativa vägar att få barn. Statens medicinsk-etiska råd uttrycker att de här barnen har en stark koppling till Sverige och att den svenska staten bör ta ett visst ansvar för vad medborgare gör utomlands. Det genomförda surrogatarrangemanget har till syfte att de tilltänkta föräldrarna ska ta med sig barnet till hemlandet. Statens medicinsk-etiska råd drar slutsatsen att Sverige inte kan fransäga sig ansvaret för dessa barn.

Moderaterna uppmanar regeringen att återkomma i fråga om hur lagstiftningen kan förtydligas för att de familjer med barn som tillkommit genom surrogatmoderskap och redan i dag finns i Sverige ska få en bättre rättslig situation och samma självklara trygghet som alla andra familjer.

Altruistiskt surrogatmoderskap bör tillåtas i Sverige

Utredningen om olika vägar till föräldraskap har landat i slutsatsen att surrogatmoderskap inte ska tillåtas i Sverige.

Det är olyckligt att utredningen när det gäller altruistiska surrogatmoderskap till betydande del argumenterar som om dessa i huvudsak liknar och fungerar som kommersiella surrogatmoderskap. Det är även en brist i utredningen att erfarenheterna av altruistiskt surrogatmoderskap från andra länder inte redovisats i slutbetänkandet. Det handlar exempelvis om Nederländerna och Belgien. I Nederländerna finns studier som täcker in i stort sett samtliga personer som genomgått altruistiskt surrogatmoderskap från och med när det blev tillåtet enligt lag år 1997.

Vi har tilltro till att människor kan fatta väl grundande och avvägda beslut och ta ansvar för dessa. Vi menar vidare att beslut om surrogatmoderskap inte kan antas vara beslut som präglas av att de fattas snabbt och oöverlagt under tidspress utan att beslut av

denna natur mellan närstående fattas med ömsesidig respekt, närhet och kärlek. Vi tror att det finns många som skulle uppskatta friheten att kunna hjälpa en nära vän eller anhörig att skaffa barn.

Moderaterna är öppna för att altruistiskt surrogatmoderskap bör tillåtas i Sverige. Vi hyser stor respekt för komplexiteten i frågor som rör assisterad befruktning, inte minst surrogatmoderskap. Ett tillåtande av surrogatmoderskap kräver att centrala frågor om föräldraskap besvaras.

Det finns också svårigheter med risker för påtryckningar mot kvinnor om surrogatmoderskap skulle tillåtas. Det är avgörande att säkerställa att påtryckningar och tvång inte får förekomma i Sverige. Rätten till självbestämmande och informerat samtycke är grundläggande. Det informerade samtycket ställer krav på att en människa dels ska få tillräcklig information, dels ska förstå denna information innan hon eller han lämnar sitt samtycke.

Utredningen har tagit fram förslag på hur processen kring surrogatarrangemang i Sverige skulle kunna se ut. Dessa utgör en god grund att bygga vidare på. Barnets och de tilltänkta föräldrarnas perspektiv är viktiga. Vid ett förfarande med surrogatmoderskap är det centralt att varje sådant föregås av en omsorgsfull lämplighetsbedömning. Detta gäller både den tilltänkta surrogatmodern och de blivande föräldrarna.

Vi menar att regeringen nu efter remissperiodens slut bör se över frågan i syfte ta fram förslag som möjliggör altruistiskt surrogatmoderskap i Sverige.

Ta bort kravet på genetisk koppling

Utredningen föreslår att kravet på genetisk koppling avskaffas och att behandlingar med enbart donerade könsceller därmed tillåts inom svensk hälso- och sjukvård. Detta med förbehållet att det ska finnas ett behov av behandlingarna och att riskerna för de involverade anses godtagbara särskilt för barnen. Vi välkomnar detta förslag. Det kommer att kunna innebära att fler vägar till föräldraskap möjliggörs.

I utredningen konstateras att befintlig forskning inte ger något stöd för att riskerna vid behandling med enbart donerade könsceller skulle vara högre jämfört med riskerna vid andra behandlingar med donerade könsceller, exempelvis behandlingar med ett donerat ägg.

Det är viktigt att en genomförandeutredning får i uppdrag att analysera om det är rimligt att assisterad befruktning med enbart donerade könsceller endast ska få utföras vid Sveriges universitetssjukhus. De centrala avvägningarna bör handla om kvalitet, väntetider och patientsäkerhet.

Därtill bör en genomförandeutredning noga väga av om det enbart är vården och den ansvarige läkaren eller vården tillsammans med socialtjänsten som ska vidta dessa lämplighetsprövningar.

Utredningen föreslår också att en person som tillkommit genom enbart donerade könsceller ska ha rätt att ta del av de uppgifter om personens genetiska föräldrar som finns antecknade i berört sjukhus särskilda journaler. I samband med att en person har anledning att anta att hon eller han tillkommit genom behandling av enbart donerade könsceller kan stöd tas av berörd socialnämnd som på begäran ska hjälpa till att ta reda på om det finns några uppgifter antecknade i en särskild journal. Vi delar i huvudsak denna inriktning. Barn ska alltid ha rätt till sitt ursprung.

Förlängd frysförvaringstid för befruktade ägg

Utredningen föreslår också att frysförvaringen för befruktade ägg ska förlängas från fem år till tio år. Detta beror i huvudsak på att det dels finns ett behov av detta redan i dag, dels på grund av att efterfrågan på ägg sannolikt kommer att öka om donation av befruktade ägg tillåts.

Det är viktigt att slå fast vilka regler som det i detta sammanhang ska krävas avseende samtycke från en ägg- respektive spermiedonator. Vi menar att nuvarande regler bör kunna gälla även avseende att en donators könsceller kan användas tillsammans med en annan donators könsceller utan inbördes vetskap. Det är också det som utredningen föreslår i och med att den anser att det räcker med att alla donatorer får tydlig information om gällande lagstiftning.

Utredningens förslag att det inte bör vara möjligt för ett samkönat kvinnligt par att använda ägg från den ena kvinnan till att åstadkomma en graviditet hos den andra kvinnan är viktigt för en genomförandeutredning att analysera vidare. Utredningens huvudsakliga motivering är att det är medicinska skäl som bör styra.

Samtidigt för Statens medicinsk-etiska råd ett resonemang om att i tillägg till att medicinska skäl ska styra kan det finns skäl att tillåta att ett kvinnligt samkönat par får donera befruktade ägg till varandra utan att det är medicinsk motiverat om de själva står för vårdkostnaderna och därtill har fått information om detta och inser de ökade medicinska riskerna med ett sådant förfarande. Detta bör en genomförandeutredning analysera vidare.

Adoption

Vuxenadoption

Vi vill modernisera reglerna för adoption. Att kunna formalisera sina familjeband på ett tryggt sätt är viktigt. Vid vuxenadoptioner gäller dock samma regler som vid adoption av minderåriga. Detta anser inte vi är rimligt. Till exempel kan ett barn som vuxit upp tillsammans med sina fosterföräldrar vilja bli adopterad av dessa genom en vuxenadoption efter att ha fyllt 18 år. Därtill att det inte längre föreligger någon kontakt med de biologiska föräldrarna.

Med tanke på att nuvarande lagstiftning inte överensstämmer med verkligheten är det nödvändigt att föräldrabalken moderniseras. Den behöver formuleras om så att det tydligt går att skilja på adoption av barn respektive adoption av vuxna.

Närståendeadoption kopplad till surrogatarrangemang

Utrymmet för att erkänna ett utländskt avgörande om adoption efter ett surrogatarrangemang i utlandet verkar vara begränsat. Detsamma gäller för en svensk domstols möjligheter att pröva en ansökan om adoption innan barnet kommer till Sverige. Det finns inte heller några vägledande avgöranden i frågor som rör adoption efter ett surrogatarrangemang i utlandet. Även på detta område måste rättsläget därför betraktas som oklart. Regeringen bör även i detta fall se över frågan om adoption och närståendeadoption utifrån barnets intresse av rättsliga föräldrar och trygghet samt de specifika omständigheter som surrogatmoderskap utomlands medför.

Bättre möjligheter till adoption

Samkönade par har sedan 2003 haft möjlighet att bli adoptivföräldrar, men ännu har inget barn förmedlats genom internationell adoption till ett samkönat par. När Myndigheten för internationella adoptionsfrågor (MIA) frågar utländska myndigheter om möjligheten för samkönade par att adoptera i de olika ursprungsländerna har svaret hittills i samtliga fall, utom från Sydafrika, blivit att detta inte är möjligt. När det gäller nationella adoptioner har det, bortsett från närståendeoptioner, endast förekommit i ett fåtal fall att barn har adopterats till samkönade par. Förutsättningarna för samkönade pars möjligheter till adoption behöver förbättras. Därför behövs insatser för att stärka möjligheterna till såväl nationell som internationell adoption.

Föräldrapresumtion

Eftersom familjekonstellationer kan se olika ut bör politiken anpassas efter det. Därför bör dagens faderskapspresumtion likställa samboskap med giftermål. Dessutom bör lagstiftningen göras könsneutral. När en kvinna i ett samkönat par får barn genom assisterad befruktning kan hennes maka, registrerade partner eller sambo inte bli förälder i lagens mening innan föräldraskapet fastställts. Det innebär att man som förälder kan hamna i en situation utan rättigheter då man inte kan begära föräldrapenning, delad vårdnad vid separation etc. Föräldraskapet bör därför slås fast så tidigt som möjligt.

Därför bör det ses över hur lagstiftningen kan förändras så att förfarandet för anmälan av föräldraskap kan förenklas. Det vore också önskvärt att kunna göra föräldraskapsbekräftelse redan innan ett barn är fött. Detta bör gälla såväl för olikkönade som samkönade par, oavsett om dessa är gifta eller inte. Riksdagen har fattat beslut om att regeringen ska se över frågan, och vi förväntar oss att regeringen återkommer med förslag som förenklar fastställelse av föräldraskap.

Betänketid vid skilsmässa

Bestämmelserna om äktenskapsskillnad infördes under 1970-talet. De syftade till att förenkla förfarandet vid skilsmässa. Exempelvis är det numer möjligt att få sitt äktenskap upplöst utan att behöva uppge någon särskild grund för äktenskapsskillnaden och utan något krav på särlevnad. Detta menar vi har varit nödvändiga förändringar för att modernisera äktenskapslagstiftningen. Moderaterna anser att ytterligare modernisering är önskvärd genom att avskaffa betänketiden vid skilsmässa i fler fall än idag.

Idag gäller att om båda makar är överens om att äktenskapet skall upplösas är huvudregeln att de efter gemensam ansökan har rätt till omedelbar äktenskapsskillnad (5 kap. 1 § äktenskapsbalken). I följande fall gäller dock att äktenskapsskillnad skall föregås av en betänketid på sex månader: 1) betänketid begärs av båda makar (5 kap. 1 § äktenskapsbalken), 2) enbart den ena maken vill ha äktenskapsskillnad (5 kap. 2 § äktenskapsbalken), 3) någon av makarna har rättslig vårdnad om och bor varaktigt tillsammans med barn under 16 år. Det saknar härvid betydelse om barnet är makarnas gemensamma eller om det enbart är den ena makens barn (5 kap. 1 § äktenskapsbalken).

Att betänketiden löper ut innebär inte att äktenskapsskillnad meddelas per automatik. När betänketiden löpt ut måste nämligen ansökan om äktenskapsskillnad fullföljas av någon make (5 kap. 3 § äktenskapsbalken).

Moderaterna föreslår avskaffad betänketid vid skilsmässa även när bara den ena maken begär äktenskapsskillnad och det inte finns barn under 16 år med i bilden. Detta skulle ha flera fördelar, inte minst i äktenskap där den ena parten utsatts för våld eller dylikt. Betänketid riskerar att skapa lidande i mycket dåliga äktenskap eller där den ena parten på olika sätt kränks.

Månggifte, barnäktenskap och tvångsgiftermål

Ungdomsstyrelsen, nuvarande Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, genomförde år 2009 studien Gift mot sin vilja som visade att cirka 70 000 unga människor i Sverige var oroliga för att inte själva få välja partner eller vem de ska gifta sig med. Även Socialstyrelsens rapport Frihet och familj från år 2007 visade att den vanligaste orsaken till att unga omhändertaras och placeras i skyddat boende på grund av hedersrelaterat våld och förtryck, var att de inte själva fick välja partner samt att de var allvarligt hotade om de inte följde familjens krav.

Tvångsgiftermål

Under alliansregeringen trädde lagen mot äktenskapstvång i kraft den 1 juli 2014. Den innebär att det utöver att det är straffbart att tvinga någon att gifta sig också är brottsligt att pressa någon att gifta sig mot sin vilja. Även försök och förberedelse till äktenskapstvång är kriminaliserat, liksom att lura någon att resa utomlands i syfte att gifta bort honom eller henne genom tvång eller utnyttjande. Vidare avskaffades möjligheten för barn att få dispens för att gifta sig. Reglerna om erkännande av utländska äktenskap skärptes också.

Konflikter om val av äktenskapspartner och om giftermål är ofta orsaken till att unga personer utsätts för hedersrelaterat våld (Ungdomsstyrelsen år 2009). För hbtq-personer finns det en särskilt hög risk för att giftas bort mot sin vilja, då detta ses som ett sätt att ”rätta till” deras sexualitet (ALMA Europa år 2012). Barn och unga med intellektuell funktionsnedsättning är också en särskilt sårbar grupp när det gäller barn- och tvångsäktenskap (Tjejers rätt i samhället år 2014 och Trippelt utsatt metodstöd, Länsstyrelsen Östergötland, år 2015).

Trots lagstiftningen mot tvångs- och barnäktenskap förekommer dessa typer av äktenskap fortfarande. De samtal som kommit in till Länsstyrelsen Östergötlands nationella stödtelefon handlar bland annat om genomförda tvångs- eller barnäktenskap eller oro för/planer på tvångs- eller barnäktenskap. Från den 13 mars 2014 till den 19 december 2014 kom det samtal till stödtelefonen som rörde 187 ärenden och som handlade om 255 direkt berörda personer. Av de samtal som kom in under den perioden så handlade ärenden som rör 61 personer om genomförda tvångs- eller barnäktenskap eller oro för/planer på tvångs- eller barnäktenskap. Över hälften av flickorna var under 18 år, och sju av dem var under 15 år. Åtta av dessa flickor och unga kvinnor hade blivit tvångsgifta, och av dem var fyra under 18 år.

Det är viktigt att alla berörda och alla verksamheter som möter barn och unga och har i uppdrag att ge stöd och skydd till dem har kännedom om den nya lagstiftningen

mot tvångs- och barnäktenskap för att de ska kunna ge stöd och hjälp till unga som riskerar att utsättas eller som lever i ett tvångs- och/eller barnäktenskap.

Länsstyrelsen Östergötland har på ett förtjänstfullt sätt arbetat fram en kampanj om den nya lagstiftningen mot tvångs- och barnäktenskap. Vi anser att det, även det som ett led i arbetet med att främja mänskliga rättigheter och som ett led i vår plan för ett starkare Sverige, finns ett behov av utökad information om samt opinionsbildning och annat förebyggande arbete mot att unga blir gifta mot sin vilja, inklusive informations- och stödåtgärder på flygplatser, som vänder sig till unga som står i begrepp att föras utomlands med flyg.

Stopp för månggifte

Idag finns nästan 300 registrerade fall av bigami eller polygami i Sverige. Det beror på att svensk lag accepterar polygama äktenskap om äktenskapet ingåtts i ett land där det är lagligt och personerna i äktenskapet flyttar till Sverige. Enligt svensk rätt är utgångspunkten att utländska äktenskap ska erkännas om de är giltiga enligt lagen i det land där de har ingåtts. Undantaget till detta är om effekten av erkännandet går emot svensk så kallad ordre public. Svensk lag behöver förtydligas så att månggifte inte accepteras som legitimt äktenskap i svensk lag eller hos svenska myndigheter.

Svensk äktenskapslagstiftning har moderniserats under senare decennier.

Exempelvis har samkönade pars rätt att gifta sig inneburit att människor behandlas lika inför lagen oavsett sexualitet och vem man vill leva med. Samkönade pars rätt att gifta sig handlar om frihet, kärlek och individualism. Samkönade äktenskap ändrar inte äktenskapet i sig, utan vilka som har rätt att ingå det. Med polygama äktenskap är det annorlunda. Acceptans av månggifte riskerar att medföra en svåröverblickbar och radikal förändring av äktenskapet som institution. I synnerhet finns det risk för att mycket starkt kvinnofientliga krafter gynnas av att i grunden djupt ojämsställda relationskonstellationer vinner legitimitet och ökar i utbredning.

I den här frågan behöver vi inte minst lyssna på feminister med rötter i länder där månggifte är tillåtet. Vår utgångspunkt är att kvinnor inte ska riskera att mer eller mindre tvingas in i ett äktenskap med flera andra fruar.

Det är inte någon slump att det inte är möjligt att gifta sig med flera personer samtidigt i något annat liberalt demokratiskt land och att månggifte existerar i länder där kvinnors rättigheter är kraftigt begränsade. I ett internationellt perspektiv är utmaningen därför snarast att arbeta för mer frihet för kvinnor bland annat genom att ifrågasätta månggifte som institution. Sverige bör vara tydligt när det gäller värderingar om jämställdhet.

Utöver att vi behöver vara tydliga med våra moderna och jämställda värderingar, behöver lagstiftningen vara tydlig och rimlig utifrån exempelvis barnvårdnad och bodelning.

Ewa Thalén Finné (M)

Cecilia Widegren (M)

Carl-Oskar Bohlin (M)

Thomas Finnborg (M)

Jessika Roswall (M)

Mats Green (M)

Margareta B Kjellin (M)

Jenny Petersson (M)

Sofia Fölster (M)

Finn Bengtsson (M)

Sofia Arkelsten (M)

Camilla Waltersson Grönvall (M)

Anette Åkesson (M)